

**Wiceprezes
Najwyższej Izby Kontroli
Marian Cichosz**

Warszawa, dnia 30 listopada 2011 r.

Tekst ujednoczony

**Pan
Marek Sawicki
Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi**

LSZ-4101-30-06/2010
P/10/170

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Szczecinie przeprowadziła kontrolę realizacji Programu Operacyjnego „Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007-2013”² przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi³. Kontrolą objęto okres od dnia 1 stycznia 2007 r. do 15 lipca 2011 r.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli⁴, Najwyższa Izba Kontroli, stosownie do art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Panu Ministrowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

W okresie objętym kontrolą Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi⁵ pełnił funkcję instytucji zarządzającej⁶ PO RYBY 2007-2013 zawierającym 5 osi priorytetowych. Zgodnie z art. 5 ust. 1-4 ustawy z dnia 3 kwietnia 2009 r. o wspieraniu zrównoważonego rozwoju sektora rybackiego z udziałem Europejskiego Funduszu Rybackiego⁷, Minister RiRW powierzył zadania IZ w zakresie wdrażania środków objętych Programem, podmiotom wykonującym zadania instytucji pośredniczących⁸. Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm., dalej: *ustawa o NIK*.

² Obwieszczenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 7 lipca 2009 r. w sprawie Programu Operacyjnego „Zrównoważony rozwój sektora nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007-2013” (MP z 2009 r. Nr 51 poz. 739), zwany dalej: *PO RYBY 2007-2013* lub *Program*.

³ Dalej: *MRIRW*.

⁴ Protokół kontroli został podpisany przez kontrolera w dniu 13 października 2011 r., po rozpatrzeniu zastrzeżeń przez Komisję Odwoławczą, której uchwała została zatwierdzona postanowieniem Prezesa NIK z dnia 3 października 2011 r. Pismem z dnia 20 października 2011 r. Minister RiRW odmówił podpisania protokołu kontroli.

⁵ Dalej: *Minister RiRW*.

⁶ Dalej: *IZ*.

⁷ Dz. U. Nr 72, poz. 619 ze zm., zwana dalej *ustawą o wspieraniu sektora rybackiego*.

⁸ Dalej: *IP*.

Rolnictwa w Warszawie⁹ wykonywała zadania IP dla osi priorytetowej 1, samorzady województw dla osi priorytetowej 4 oraz Fundacja Programów Pomocy dla Rolnictwa FAPA¹⁰ dla osi priorytetowej 5¹¹.

Według stanu na 31 sierpnia 2011 r.¹², ze środków w kwocie 926.454,0 tys. zł przewidzianych w osi priorytetowej 1 PO RYBY 2007-2013, udzielono dofinansowania o wartości 429.717,2 tys. zł (kwota pomocy ustalona w umowach lub wydanych decyzjach) i zrealizowano płatności w kwocie 395.438,5 tys. zł, co stanowiło odpowiednio 46,4% i 42,7% alokacji. Wartość zawartych umów lub wydanych decyzji dotyczących pomocy udzielanej ze środków osi priorytetowej 4 wyniosła 18.844,0 tys. zł (1,4% z kwoty 1.302.307,6 tys. zł przewidzianej w Programie na realizację tej osi), a zrealizowanych płatności 11.942,7 tys. zł (0,9% alokacji). W ramach Pomocy technicznej nie zawarto żadnych umów i nie realizowano płatności.

1. Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia, mimo stwierdzonych nieprawidłowości, działania Ministra RiRW w zakresie wdrożenia i realizacji osi priorytetowej 1 i 4.

Najwyższa Izba Kontroli nie wnosi uwag do:

- sposobu powierzenia ARiMR i samorządom województw zadań IZ dotyczących wdrażania osi priorytetowej 1 i 4 ,
- przestrzegania procedur w trakcie wyboru Lokalnych Grup Rybackich¹³ do realizacji Lokalnych Strategii Rozwoju Obszarów Rybackich¹⁴ ,
- terminowości przekazywania Komisji Europejskiej¹⁵ rocznych sprawozdań z realizacji Programu,
- opracowywania i publikowania planów kontroli oraz przekazywania do wiadomości instytucji certyfikującej¹⁶ i instytucji audytowej¹⁷ informacji pokontrolnych,
- dokonania okresowej oceny skuteczności działania Programu.

Stwierdzono natomiast nieprawidłowości polegające na:

- wykazaniu w sprawozdaniach z realizacji PO RYBY 2007-2013 wskaźnika redukcji floty połowowej, niezgodnie z zasadami określonymi w Programie,

⁹ Dalej: *ARiMR*.

¹⁰ Dalej: *Fundacja FAPA*.

¹¹ Oś priorytetowa 1 - *Środki na rzecz dostosowania floty rybackiej* (dalej: *oś priorytetowa 1*), oś priorytetowa 4 - *Zrównoważony rozwój obszarów zależnych od rybactwa* (dalej: *oś priorytetowa 4*) oraz oś priorytetowa 5 - *Pomoc techniczna* (dalej: *oś priorytetowa 5* lub *Pomoc techniczna*).

¹² Informacja o postępach wdrażania PO RYBY 2007-2013 (na dzień 31 sierpień 2011 r.), udostępniona na stronie internetowej MRiRW pod adresem: http://www.bip.minrol.gov.pl/FileRepozytory/FileRepozytoryShowImage.aspx?item_id=43542

¹³ Dalej: *LGR*.

¹⁴ Dalej: *LSROR*.

¹⁵ Dalej: *KE*.

¹⁶ Dalej: *IC*.

¹⁷ Dalej: *IA*.

- składaniu w IC poświadczeń i deklaracji wydatków oraz wniosków o płatności okresowe, z naruszeniem wymogu określonego w § 9 ust. 1 pkt. 1 rozporządzenia MRiRW z dnia 28 sierpnia 2009 r.¹⁸,
- dokonaniu wyboru LGR do realizacji LSROR z przekroczeniem 3-miesięcznego terminu ogłoszonego przez MRiRW.

Stwierdzono, że w 2010 r. w 3 przypadkach, tj. 4,8% spośród 62 zbadanych spraw - w oddziałach regionalnych ARiMR, pomoc z operacji dotyczących wcześniejszych emerytur przyznano na podstawie § 22 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia z dnia 26 czerwca 2009 r.¹⁹ beneficjentom, którzy przepracowali co najmniej 10 lat w zawodzie rybaka, co było niezgodne z uchwałą Komitetu Monitorującego nr 1/2010 z dnia 27 stycznia 2010 r. podwyższającą minimalny staż pracy w zawodzie rybaka z 10 do 15 lat. Obowiązek uwzględniania przy udzielaniu pomocy ze środków Europejskiego Funduszu Rybackiego²⁰ kryteriów wyboru określonych przez KM wynika z art. 55 ust. 3 rozporządzenia Rady (WE) nr 1198/2006²¹. W ocenie NIK pomoc przyznana niezgodnie z uchwałą Komitetu Monitorującego nie spełniała warunku kwalifikowalności.

W sprawozdaniach rocznych z realizacji Programu przekazanych KE za lata 2009-2010, wykazano wartość wskaźnika redukcji floty połowowej niezgodnie z założeniami przyjętymi w PO RYBY 2007-2013. Zgodnie z ustaleniami KM, uwzględniono w nim wszystkie statki, podczas gdy według Programu wskaźnik powinien dotyczyć tylko floty dorszowej²². W zatwierdzonym przez KM sprawozdaniu za 2010 r., podano m.in., że *wartość wskaźnika została przekroczona zarówno w odniesieniu do celu pośredniego określonego na rok 2010, jak i celu wyznaczonego na rok 2013²³ (GT²⁴ -3.094,8 i kW²⁵ -11.860,8)²⁶*. Natomiast wskaźnik redukcji potencjału floty przez trwałe zaprzestanie działalności (tylko dla floty dorszowej) określony w Programie na koniec 2010 r. wyniósł -1.199 GT (11,6%)

¹⁸ Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 28 sierpnia 2009 r. w sprawie szczegółowego zakresu, trybu i terminów przekazywania sprawozdań oraz trybu i zakresu rozliczeń w ramach Programu Operacyjnego „Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007-2013” (Dz. U. Nr 142, poz. 1163 ze zm.), zwane dalej: *rozporządzeniem z 28 sierpnia 2009 r.*

¹⁹ Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 26 czerwca 2009 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania, wypłaty i zwracania pomocy finansowej na realizację środków objętych osią priorytetową 1 – Środki na rzecz dostosowania floty rybackiej, zawartą w programie operacyjnym „Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007-2013” (Dz.U. Nr 101, poz. 840 ze zm.).

²⁰ Dalej: *EFR*.

²¹ Rozporządzenie Rady (WE) nr 1198/2006 z dnia 27 lipca 2006 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rybackiego (Dz.U. UE L 223 z 15.08.2006 r. s. 1), zwane dalej *rozporządzeniem Rady (WE) 1198/2006*.

²² Obejmująca trzy segmenty statków o długości od 12 m do 24 m, o łącznym tonażu 10.316 GT i mocy silników 39.536 kW (na koniec grudnia 2007 r.), tj. o najwyższym udziale w połowach dorszy.

²³ Sprawozdanie roczne z realizacji Programu w 2010 r. zatwierdzone uchwałą Komitetu Monitorującego Nr 2/2011 z dnia 27 czerwca 2011 r., udostępnione pod adresem: <http://www.minrol.gov.pl/pol/content/download/30976/172055/file/PDF%20-%20sprawozdanie%202010%20po%20KM.PDF>

²⁴ Jednostka pojemności brutto statku.

²⁵ Jednostka mocy silnika statku.

²⁶ Według sprawozdania wskaźnik GT uzyskał wartość 44% (4.542 GT), a kW 34% (13.417 kW) w stosunku do roku bazowego (2007).

i -4.029 kW (10,2%)²⁷. Na potrzebę zaktualizowania celów i wskaźników, wskazywały m. in. wyniki raportu końcowego z wykonania oceny okresowej Programu²⁸.

Z naruszeniem przepisu § 9 ust. 1 rozporządzenia z 28 sierpnia 2009 r., Minister RiRW przekazywał do IC poświadczenia i deklaracje wydatków oraz wnioski o płatności okresowe. Nie przekazano ich w IV kwartale 2009 r., I kwartale 2010 r. oraz w IV kwartale 2010 r., mimo że zgodnie z ww. przepisem należało je przekazywać nie rzadziej niż raz na kwartał.

W toku kontroli NIK, IC informowała MRiRW o wstrzymaniu rozpatrywania poświadczeń i deklaracji wydatków oraz wniosków o płatność złożonych w dniu 8 marca 2011 r. (za okres od 01 stycznia 2010 r. do 30 września 2010 r.) oraz w dniu 22 marca 2011 r. (za okres od 01 października 2010 r. do 31 grudnia 2010 r.). Zgłoszone uwagi IC dotyczyły m.in. braku załączenia wyciągów bankowych potwierdzających współfinansowanie z EFR oraz rozbieżności przekazanych danych z sumą kwot wykazanych w wyciągach bankowych dotyczących współfinansowania krajowego. Ponadto IC w pismach z 22 marca 2011 r. oraz z 12 kwietnia 2011 r. informowała o niezgodności przesłanych danych, z informacjami zawartymi w prowadzonym przez ARiMR systemie informatycznym.

Pierwszy nabór wniosków o wybór LGR do realizacji LSROR zakończono 14 października 2010 r., tj. ponad 14 miesięcy od wejścia w życie ustawy o wspieraniu sektora rybackiego. Wybór ten został dokonany po upływie ponad 6 miesięcy od daty zakończenia składania wniosków przez LGR, tj. z przekroczeniem 3-miesięcznego terminu ogłoszonego przez MRiRW. Niedotrzymanie terminu spowodowane było m. in. złożeniem przez wnioskodawców niepełnej i obszernej dokumentacji konkursowej, która wymagała uzupełnień lub wyjaśnień.

2. Najwyższa Izba Kontroli negatywnie ocenia wdrażanie i realizację osi priorytetowej 5 Programu.

Stwierdzono, że w sposób nieuprawniony finansowano ze środków Pomocy technicznej koszty dotyczące działań pracowników komórek organizacyjnych MRiRW niewchodzących w skład struktury IZ – określonej w opisie systemu zarządzania i kontroli²⁹.

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi, realizując wymóg określony w art. 71 rozporządzenia Rady (WE) 1198/2006, przekazał KE w dniu 20 października 2010 r. pozytywnie zaopiniowany przez IA OSZiK. Zgodnie z motywem 25 rozporządzenia Komisji

²⁷ W PO RYBY 2007-2013 na koniec 2010 r. przewidywano zredukowanie floty dorszowej o 2.579 GT i 9.884 kW (o 25% w stosunku do roku bazowego), a na koniec 2013 r. o 3.095 GT i 11.861 kW (o 30% w stosunku do roku bazowego).

²⁸ Raport końcowy z wykonania oceny okresowej PO RYBY 2007-2013 (opracowany 24.05.2011 r.).

²⁹ Dalej: OSZiK.

nr 498/2007³⁰ OSZiK jest jednym z kluczowych dokumentów, na którym *opiera się KE aby uzyskać pewność, że państwo członkowskie wykorzystuje przedmiotową pomoc finansową zgodnie ze stosowanymi zasadami koniecznymi dla ochrony interesów finansowych Wspólnoty*. Przyjęcie przez KE³¹ tego dokumentu było niezbędnym warunkiem dokonania pierwszej płatności okresowej. Ze względu na wagę tego dokumentu, elementy systemu i jego opisu zostały określone przez akty wspólnotowe. Zgodnie z art. 57 ust. 1 pkt a rozporządzenia Rady (WE) 1198/2006, OSZiK zapewnia m.in. przydział funkcji w obrębie każdego podmiotu związanego z zarządzaniem i kontrolą Programu. W art. 47, w związku z art. 48 pkt b rozporządzenia 498/2007, określono obowiązek ujęcia w OSZiK m. in. schematu organizacyjnego IZ, opisu podziału zadań pomiędzy jej departamentami lub w ramach departamentów oraz orientacyjną liczbę przydzielonych stanowisk.

Niezbędnym warunkiem, którego spełnienie zapewnia prawidłowość wydatkowania środków finansowych pochodzących z EFR, było uzyskanie pozytywnej oceny OSZiK dokonanej przez IA, a następnie jego przyjęcie przez KE. OSZiK w zakresie struktur organizacyjnych instytucji zaangażowanych we wdrażanie Programu musi odpowiadać stanowi faktycznemu. Powyższe stanowisko potwierdziła KE³². Z samego opisu systemu, jak i ze *Sprawozdania z audytu zgodności* dokonanego przez IA oraz wydanej przez nią opinii wynika, iż IZ zdefiniowana w OSZiK, jako Departament Rybołówstwa oraz Departament Finansów³³, mogła prawidłowo wykonywać nałożone na nią zadania.

Z ustaleń kontroli wynika, że struktura i sposób funkcjonowania komórek organizacyjnych IZ, nie odpowiadał stanowi opisanemu w zaakceptowanym OSZiK, m. in. w zakresie przydziału funkcji i zadań poszczególnym komórkom organizacyjnym oraz ich pracownikom. W OSZiK określono, że zadania w zakresie IZ w MRiRW wykonywane będą przez DRyb oraz DF. Natomiast z 72,4 etatów sfinansowanych ze środków przeznaczonych na Pomoc techniczną (na koniec 2010 r.), 55,4 (76,5%) dotyczyło DRyb i DF, a pozostałe 17 etatów (23,5%) innych komórek organizacyjnych nieuwjętych w OSZiK. W latach 2008-2010, ze środków budżetowych przeznaczonych na realizację Pomocy technicznej, MRiRW wydatkowało łącznie 15.253.867,91 zł. Z tej kwoty 12.062.228,47 zł było kosztami poniesionymi przez DRyb i DF, a 3.191.639,44 zł przez pozostałe komórki organizacyjne MRiRW niewchodzące, zgodnie z OSZiK, w skład IZ.

³⁰ Rozporządzenie Komisji (WE) 498/2007 z dnia 26 marca 2007 r. ustanawiające szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia Rady (WE) 1198/2006 w sprawie Europejskiego Funduszu Rybackiego (Dz.U.UE L 120 z 10 maja 2007 r. s. 1), zwane dalej *rozporządzeniem 498/2007*.

³¹ W dniu 01.12.2010 r. KE powiadomiła MRiRW o akceptacji OSZiK, tj. że został spełniony warunek dla pierwszej płatności okresowej określony w art. 82 rozporządzenia Rady (WE) 1198/2006.

³² Stanowisko Dyrekcji Generalnej ds. Morskich i Rybołówstwa Komisji Europejskiej z dnia 29 czerwca 2011 r.

³³ Dalej odpowiednio: *DRyb i DF*.

Dyrektor Generalny (na wniosek Dyrektora Biura Pomocy Technicznej), powierzał pracownikom MRiRW wykonywanie zadań związanych z realizacją Programu, niezgodnie z założeniami organizacji IZ określonej w OSZiK. Dyrektor Generalny nie był osobą uprawnioną do zarządzania środkami PO RYBY 2007-2013, ponieważ nie wchodził w skład IZ. Zgodnie z Programem, IZ jest minister właściwy do spraw rybołówstwa, reprezentowany przez Dyrektora DRyb, odpowiadającego za jego realizację. Wykorzystanie środków budżetowych przeznaczonych na Pomoc techniczną, na pracowników niewchodzących w skład IZ, dokonywane było z przekroczeniem upoważnienia do ich wydatkowania.

W ocenie NIK środki w łącznej wysokości 3.191.639,44 zł poniesione na sfinansowanie kosztów związanych z wykonywaniem obowiązków służbowych przez pracowników MRiRW nieujętych w OSZiK, stanowią kwotę wydatków niekwalifikowalnych³⁴. Wskutek ww. działań MRiRW wystąpiła potencjalna szkoda w ogólnym budżecie Unii Europejskiej na łączną kwotę 2.393.729,58 zł.

Kontrola wykazała także, że czas pracy pracowników MRiRW – niewchodzących w skład IZ, a finansowanych (w 100% lub 50%) ze środków Pomocy technicznej – nie był odpowiednio udokumentowany, a także był nieweryfikowalny. Pracownicy finansowani w 100% ze środków Pomocy technicznej, którzy powinni wykonywać jedynie pracę na rzecz Programu, wykonywali również inne prace niezwiązane z realizacją Programu (np. kontrole wewnętrzne w MRiRW, obsługę informatyczną MRiRW). Procentowy udział - w jakim finansowano koszty dotyczące osób zatrudnionych w MRiRW - nie był czasem pracy faktycznego zaangażowania poszczególnych pracowników na rzecz Programu, a jedynie procentowym udziałem zadań wynikających z opisu stanowiska pracy. Zgodnie z artykułem 78 ust. 1 rozporządzenia Rady (WE) 1198/2006, *wydatki opłacone przez beneficjentów są uzasadnione opłaconymi fakturami lub dokumentami księgowymi o równorzędnej wartości dowodowej*. Zwrot kosztów powinien być oparty nie tylko na dowodach dokonanych wypłat i zakresach obowiązków wymienionych w opisach stanowiska pracy, lecz również na odpowiednio udokumentowanych czynnościach faktycznie wykonanych na rzecz Programu. Powyższe stanowisko potwierdziła KE³⁵, stwierdzając jednocześnie, iż *IZ powinna zapewnić, że czas poświęcony na realizację zadań finansowanych z EFR jest weryfikowalny na podstawie dokumentów wspierających*.

³⁴ Na niekwalifikowalność wydatków przeznaczonych na finansowanie wynagrodzeń pracowników zatrudnionych w innych niż DRyb i DF komórkach organizacyjnych MRiRW, wskazał Dyrektor Departamentu Instytucji Płatniczej w Ministerstwie Finansów w piśmie z 7.11.2011 r. skierowanym do MRiRW, informując jednocześnie Dyrektora DRyb, by w *Poświadczeniu i deklaracji wydatków oraz wniosku o płatność* dotyczących osi priorytetowej 5 ująć tylko wynagrodzenia pracowników MRiRW zatrudnionych w DRyb i DF.

³⁵ Patrz przypis 36.

Minister RiRW, wbrew przepisowi art. 162 pkt 4 ustawy o finansach publicznych³⁶ powierzył Fundacji FAPA, na podstawie umowy z dnia 9 października 2009 r., rolę IP i wykonywanie zadań IZ osi priorytetowej 5. Minister RiRW nie określił trybu wyboru IP, warunków niezbędnych do spełnienia przez potencjalne podmioty ubiegające się wykonywanie zadań IP, nie poinformował, ani też nie zaprosił innych jednostek sektora finansów publicznych lub fundacji³⁷ do przesyłania ofert w związku z możliwością ubiegania się o wykonywanie ww. zadań. Ponadto zlecając Fundacji FAPA zadania IP nie dokonał analizy zdolności finansowej tego podmiotu do pełnienia roli IP, co w konsekwencji w 2010 r. wymagało zaangażowania dodatkowych środków budżetowych (poza środkami przeznaczonymi na Pomoc techniczną). Z uwagi na to, że Fundacja FAPA nie posiadała środków własnych niezbędnych do realizacji powierzonych jej zadań, udzielono jej na podstawie umowy z dnia 20 kwietnia 2010 r. dotacji celowej w wysokości 750 tys. zł. Środki te przeznaczone były na wykonywanie zadań IZ w ramach realizacji osi priorytetowej 5 Pomoc techniczna, obejmujących 26 działań, w tym 11 działań dotyczących m.in. przyjmowania, oceny i weryfikacji wniosków o dofinansowanie oraz wniosków o płatność, a także zawierania umów o dofinansowanie. Z powodu nieudostępnienia przez Ministra RiRW do dnia 31 maja 2011 r. na stronie internetowej wzoru wniosku o dofinansowanie w ramach Pomocy technicznej³⁸, Fundacja FAPA nie miała możliwości realizacji ww. 11 zadań w 2010 r.

Minister RiRW udzielając dotacji nie zadbał należycie o zabezpieczenie interesów budżetu państwa. W umowie dotacji nie określił wartości (kosztów wykonania) poszczególnych 26 działań, co uniemożliwiło jej rzetelne rozliczenie, uwzględniające działania niezrealizowane przez Fundację FAPA. Pomimo, że w dniu 18 stycznia 2011 r. Minister RiRW został poinformowany przez kontrolujących o ustaleniach kontroli wskazujących na nieprawidłowe wykorzystanie dotacji przez Fundację FAPA, to do dnia 31 maja 2011 r. nie podjął skutecznych działań w zakresie prawidłowego rozliczenia udzielonej dotacji, w tym nie przeprowadził pełnej kontroli wykorzystania środków. Nie dopełnił tym samym obowiązku określonego w art. 175 ust. 1 pkt 2 ustawy ofp, zgodnie z którym dysponent części budżetowej sprawuje nadzór i kontrolę wykorzystania dotacji udzielonych z budżetu państwa.

³⁶ Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. Nr 157, poz. 1240 ze zm.), zwana dalej *ustawą ofp*.

³⁷ O których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 3 ustawy o wspieraniu zrównoważonego sektora rybackiego, tj. fundacji których jedynym fundatorem jest Skarb Państwa.

³⁸ Wymóg określony w § 4 ust. 2 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 16 października 2009 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania, wypłaty i zwracania pomocy finansowej w ramach osi priorytetowej 5 – Pomoc techniczna, zawartej w programie operacyjnym „Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007-2013” (Dz.U. Nr 177, poz. 1372 ze zm.).

Rozliczając dotację, Minister RiRW z naruszeniem art. 168 ust. 4 ustawy ofp, w decyzji z dnia 14 lutego 2011 r. uznał za wykorzystane zgodnie z przeznaczeniem środki wydatkowane na sfinansowanie tzw. kosztów stałych w wysokości 589.748,90 zł (w których ujęte były w całości koszty wynagrodzeń), mimo niezrealizowania przez Fundację FAPA 11 najbardziej pracochłonnych zadań (z 26 określonych w umowie dotacji). Zgodnie z treścią ww. przepisu, wykorzystanie dotacji następuje przez zapłatę za zrealizowane zadania.

Pozostałe koszty rozliczono w ww. decyzji proporcjonalnie do ilości wszystkich zleconych zadań. Określając kwotę dotacji podlegającej zwrotowi do budżetu państwa, jako wykorzystanej niezgodnie z przeznaczeniem w wysokości 52.667,55 zł, nie wykazano nieprawidłowości w jej wydatkowaniu. W uzasadnieniu decyzji nie ustalono wydatków poniesionych niezgodnie z zawartą umową, co zostało wskazane we wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy złożonym przez Fundację FAPA w dniu 3 marca 2011 r. Wniosek ten do 31 maja 2011 r. nie został rozpatrzony i dotacja nie została rozliczona. Postępowanie w tej sprawie prowadzone przez MRiRW było przewlekłe i nieskuteczne. W ocenie NIK nieprawidłowe określenie postanowień umowy dotacji bez podania wartości poszczególnych zadań, a także brak środków własnych Fundacji FAPA na bieżącą działalność oraz sposób rozliczenia dotacji m.in. na tzw. koszty stałe wskazuje na podmiotowy charakter udzielonej dotacji. Zgodnie z art. 131 ustawy ofp, *dotacje podmiotowe obejmują środki dla podmiotu wskazanego w odrębnej ustawie lub w umowie międzynarodowej, wyłącznie na dofinansowanie działalności bieżącej w zakresie określonym w odrębnej ustawie lub umowie międzynarodowej.*

3. Ponadto w toku kontroli przeprowadzonych w oddziałach regionalnych ARiMR, stwierdzono 14 przypadków³⁹ wypłaty pomocy ze środka 1.2.⁴⁰, związanej z zawieraniem przez beneficjentów w trakcie nieprowadzenia działalności połowowej objętej wnioskiem o dofinansowanie, nowych umów o pracę z rybakami na okres zaprzestania tej działalności. Zwiększenie pomocy było również możliwe w przypadku zwiększenia w ww. okresie wymiaru czasu pracy rybaków. Minister RiRW nie wprowadził regulacji prawnych ograniczających możliwość wypłaty pomocy związanej z ww. zwiększeniem zatrudnienia lub wymiaru czasu pracy. W ocenie NIK takie działania są niezgodne z celami pomocy w ramach EFR określonymi w art. 4 rozporządzenia Rady (WE) nr 1198/2006.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

³⁹ Przypadki stwierdzone w wyniku kontroli przeprowadzonych przez NIK w: Pomorskim Oddziale Regionalnym ARiMR w Gdyni oraz Zachodniopomorskim Oddziale Regionalnym ARiMR w Szczecinie.

⁴⁰ Środek 1.2. *Pomoc publiczna z tytułu tymczasowego zaprzestania działalności połowowej*, zawarty w Osi priorytetowej 1 *Środki na rzecz dostosowania floty rybackiej PO RYBY 2007-2013.*

1. Podjęcie skuteczniejszych działań zapewniających pełne wykorzystanie środków finansowych przewidzianych w osiach priorytetowych 4 i 5 Programu.
2. Niefinansowanie ze środków Pomocy technicznej działań pracowników MRiRW nie wchodzących w skład IZ określonej w OSZiK.
3. Zapewnienie weryfikowalności pracy wykonywanej przez pracowników MRiRW finansowanej ze środków Pomocy technicznej.
4. Właściwe rozliczenie dotacji udzielonej Fundacji FAPA w 2010 r.
5. Ustalanie przedmiotu umowy w umowach dotacji, w sposób umożliwiający ich pełne rozliczenie.
6. Zlecenie zadań finansowanych ze środków publicznych z uwzględnieniem zasad przewidzianych w ustawie o finansach publicznych.
7. Przekazywanie Instytucji Certyfikującej poświadczeń i deklaracji wydatków oraz wniosków o płatności okresowe w terminach wskazanych w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 28 sierpnia 2009 r.

Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Pana Ministra w terminie 30 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków, bądź o działaniach podjętych w celu ich realizacji lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust.1 i 2 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Panu Ministrowi prawo zgłoszenia na piśmie, do Kolegium Najwyższej Izby Kontroli, umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały Kolegium Najwyższej Izby Kontroli.